

Angleški in francoski poskusi so brez uspeha:

Italija zahteva enakopravnost za svoje brodovje na Sredozemlju

Rim, 20. septembra. o. Francoski in angleški poslanik sta včeraj obiskala italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana ter mu izročila prepis dodatnega sporazuma v Nyonu, ki se tiče obrambe trgovskih ladij pred letali. Hkratu sta poslanika vprašala, kakšno je stališče Italije do nyonske pogodbe in ali je mogoče pričakovati, da bo Italija sodelovala pri nadzorstvu na Sredozemskem morju.

Grof Ciano je francoskemu in angleškemu zastopniku odgovoril, da se italijansko mišljenje o tem vprašanju ni spremenilo in da bi Italija sodelovala pri varstvu plovbe edinole pod tem pogojem, da bo nieno brodovje docela enakovrno angleškemu in francoskemu, to se pravi, da bi tudi italijansko brodovje lahko izvrševalo nadzorstvo po vsem Sredozemlju.

Ta gododek razlagajo kot znamenje, da Anglija in Francija ne marata glede Italije več ostati v rezervi, marveč jo hočeta prisiliti, da se jasno izreče glede sredozemskega vprašnja. Verjetno pa je, da italijanski zahtevi Francija in Anglija ne bosta ugodili.

Italija bo varovala svoje ladje

Pariz, 20. septembra. AA. »Journal« poroča, da je rimska vlada odredila, naj italijanske vojne ladje stalno spremljajo italijanske in nemške trgovske ladje na Sredozemskem morju in hkrati same zase prično borbo proti gusarskim podmornicam. V Rimu zatrjujejo, da bodo pri tej akciji sodelovale tudi nemške vojne ladje. Po tem takem sta Italija in Nemčija sklenili nekaj separaten nyonski sporazum.

Napadi na Anglijo se množe

Rim, 20. septembra. AA. Turinska Stampa se bavi v svojem uvodniku z nyonskim sporazumom in naglašja, da ga je treba smatrati zgolj za nov manever proti Italiji. Protitalijanski značaj angleško-francosko-ruske zarote se kaže zmerom bolj. V do-

polnilnem sporazumu so se prvotne odredbe nyonskega sporazuma razširile od podmornic tudi na druge vojne ladje. Poleg tega se je ukinila kontrola v španekih vodah. angleški admiraliteti so Francozi stavili na razpolago vsa svoja oporišča na Sredozemskem morju. Prav dodatni sporazum kaže, da je bila angleška politika povzročila nyonskega manevra.

Zanimivo je, da je doslej le ta list napadal Anglijo v zvezi z nyonskim sporazumom, medtem ko so drugi lsti glavno odgovornost pripisovali le Franciji. Sedaj pa so poleg turinske Stampe že tudi nekateri drugi listi pričeli napadati angleško zunanjo politiko.

Masaryk zadnjič v Pragi med svojim ljudstvom

Krsto s truplom predsednika Masaryka so prepeljali iz gradu Lany v Prago. Ob vsej 30 km dolgi poti je stal špalir prebivalstva. Na praški meji so čakali voz s krsto trije oddelki konjenice, ki so spremljali krsto do predsedniške palače. Tam so čakali predsednik republike dr. Beneš, predsednik vlade dr. Hodža, vojni minister Machni ter vsi generali češkoslovaške vojske. Krsto so prenesli v Plečnikovo dvorano. Prvo častno stražo ob krsti so imeli najvišji častniki češkoslovaške vojske z načelnikom generalnega štaba Krejčijem.

Krsta v Plečnikovi dvorani je zavila v veliko državno zastavo. Pri krsti stoji neprestano častna vojaška straža, eno stopnico nižje pa se vrste častne straže legionarjev, Orlov, Sokolov, socialističnih telovadcev ter delavcev. Na krsti leži venec

Tudi berlinski tisk še nadalje obtožuje Anglijo in Francijo, da hočeta eksploatirati sklepe nyonske konference in si zagotoviti politični monopol na Sredozemskem morju. Glede na to so značilni že naslovi člankov v posameznih listih, ki se n. pr. glasiyo: »Nevarna igra«, »London in Pariz podpirata motilce miru« itd. Pri tem listi branijo stališče Nemčije in Italije. »Nachtausgabe« prav med drugim, da bo Italija znala izvajati posledice sedanjega položaja na Sredozemskem morju. Postopanje Francije in Anglije je spravilo načelo o nevmešavanju v resno nevarnost. Italija ne more sodelovati pri kontroli na Sredozemskem morju, če se ji njene pravice ne bodo docela zagotovile.

predsednika republike dr. Beneša, predsednika poslanske zbornice in senata ter predsednika vlade. Na stopnicah do dvorane so razporejeni nešteti drugi venci.

V soboto navsezgodaj so začele hoditi kropit neštete množice ljudstva. Vsako minuto je šlo mimo krste okrog sto ljudi. Kača kropilcev, ki čakajo, da pridejo do Masarykovih zemeljskih ostankov, sega od dvorane na Hradčanih do Brevnova in je dolga nad 3 kilometre. Skoraj vsi, ki gredo mimo, ne morejo zadržati solz, tako da gre mimo krste noč in dan ena sama jokajoča vrsta ljudi.

Včeraj ob treh zjutraj so spet pustili množice ljudstva v Plečnikovo dvorano, da se poklonijo pokojnemu predsedniku. Do osmih je šlo mimo krste predsednika Osvoboditelja okrog 60.000 ljudi. Med njimi je bilo na tisoče otrok, majkenih in neboljenih, ki so jih prinašale delavske matere v naročju, na tisoče starcev, ki so sključeni pot težo let in žalosti počasi korakali mimo svojega pokojnega predsednika, delavci s trdim korakom in v delavskih oblekah, častniki, kmečki ljudje in vojniki, da ni bilo prepoznati razlike med njimi, vsi enako potrti, enako nemi od spoštovanja nasproti velikemu pokojnemu očetu domovine.

Železniška zveza med Barcelono in Francijo pretrgana

Pariz, 20. sekt. o. Po številnih letalskih napadih na prago, ki drži iz Barcelone do francoske meje, se je nacionalističnim letalcem pred dvema dnevmoma posrečilo, da so z bombami porušili veliki železniški most južno od obmejne postaje Portbouja. S tem je železniška proga med Barcelono in mejo ter potemtakem tudi s Francijo pretrgana.

To dejstvo je za valencijsko vlado zelo neugodno, ker je po tej železnici šlo nad polovico vsega blaga iz Francije v Barcelono in Valencijo. Zlasti je s tem dogodkom prizadeto prebivalstvo v Barceloni, čigar prehrana je bila docela odvisna od dovoza živeža iz Francije. V francoskem obmejnem mestecu Cerbereu se je v dveh dneh zaradi tega nagrmadilo ogromno živeža in vojnega materiala, ki ga železnica ne more poslati dalje. Pri obstrlejevanju železniškega mosta so nacionalistična letala vrгла nekaj bomb tudi na francosko ozemlje, tako da je prebivalstvo iz Cerberea moralo iskati zavetja v obmejnem železniškem predoru.

Sovjetski dostojanstveniki beže iz Giljona

Pariz, 20. sept. Tiskovni urad ruskega poslanstva v Parizu je razglasil, da so popolnoma neresnične vesti, ki so jih objavili nekateri francoski listi in po katerih so bil aretirani ruski konzul v Gijonu in njegovi sobrudniki. Tumanova, svetnika ruskega poslanstva v Španiji, in njegove sodelavce, na katere se je prav za prav nanašala ta vest, ker so se ta čas mudili v Gijonu, sploh ni zadel nikaka takšna nevarnost. Ti ruski diplomatski zastopniki potujejo sedaj v Pariz, ker položaj v Gijonu ne zahteva več njihove navzočnosti.

Turki so baje ujeli roparsko podmornico

Carigrad, 20. sept. AA. »Kurun« poroča, da so turške obrežne baterije pri Tenedosu opazile neko podmornico, ki je ni bilo mogoče natančneje prepoznati. Po poslednjih odredbah turške vlade so pričele podmornice nemudoma obstreljevati. Neka granata je poškodovala periskop podmornice, tako da je bila prisiljena pojaviti se na površini in se predati neki turški topovnjači, ki je bila tam v bližini. Turške pomorske oblasti so takoj internirale vseh 22 članov posadke te podmornice. Službeno o tem še ni bilo objavljeno nikako poročilo in zato se tudi ne ve, kateri vojni mornarici je podmornica pripadala.

Kitajske ladje skušajo predrti japonsko blokado tako, da izbežajo zastave evropskih držav. Evropskim in sploh tujim ladjam namreč Japonci ne delajo zaprek.

iz Ljubljane, predsednik Avtokluba Avgust Praprotnik ter številni drugi gostje.

Danes zjutraj ob devetih so se gostje odpeljali z Bleda proti Ljubljani, kamor so prišli po deseti uri. Ljubljanski avtoklub je nemškimi avtomobilistom priredil pri Mikliču skromno malico, potem pa so se Nemci s svojimi avtomobili odpeljali dalje proti Zagrebu in Belgradu.

Naša zastopstva za Masarykov pogreb

Praga, 20. sept. o. Za pogreb predsednika Masaryka, ki se bo začel jutri ob 10 dopoldne, so dospela v Prago številna uradna zastopstva iz Jugoslavije in Slovenije.

Snoči je prispelo semkaj odposlanstvo mesta Ljubljane s predsednikom dr. Adlešičem, ki bo prisostvovalo pogrebu predsednika Masaryka. Odposlanstvo je pozdravil na postaji predsednik praške občine dr. Zenkl. Snoči je dospelo tudi jugoslovansko parlamentarno odposlanstvo pod vodstvom Čirčila in Mažuranića. Na kolodvoru sta ga pozdravila predsednika češkoslovaškega parlamenta in senata Malypetr in Soukup, nadalje praški župan doktor Zenkl, predsednik romunskega senata Saveanu ter poslanik dr. Protić. Z istim vlakom so se pripeljala tudi odposlanstva jugoslovanskih prostovoljcev, invalidov, rezervnih oficirjev in delavstva.

Danes dopoldne je dopotoval v Prago predsednik vlade dr. Milan Stojadinović v spremstvu

Odkritje spomenika dr. Tavčarju

Ljubljana, 20. septembra.

Včeraj so na pobudo Slovenske Matice odkrili v rojstnem kraju dr. Tavčarja na Visokem v Poljanski dolini skromen spomenik pisatelju, politiku in dolgoletnemu ljubljanskemu županu dr. Tavčarju. K skromni proslavi so se na Visokem zbrali odlični gostje in čestitili velikega pokojnika. Goste je na svojem graditju sprejela tudi gospa Visočca, dvorna dama dr. Tavčarjeva, žena pokojnega pisatelja.

Slovesnost odkritja spomenika je bila izvršena eredi vasi, kjer se je zbrala za to priliko mladina ter številne narodne noše. Slovesnosti se je udeležila tudi godba iz Škofje Loke, ki je na čelu spreveda korakala v vas. V cerkvi v Poljanah je bral ev. mašo pisatelj F. S. Finžgar, ki se je v svojem cerkvenem govoru spomnil tudi na pogovor z dr. Tavčarjem tik pred njegovo smrtjo, ko je pokojnik odločno izpovedal, da želi in hoče umreti kot katoličan.

Po sv. maši se je ljudstvo zbralo na prostoru okrog spomenika, t. j. pred rojstno hišo v bregu pri cerkvi, kjer so rodoljubi postavili lep steber z doprnim kipom dr. Tavčarja. Za uvod so peveci zapeli »Slovenec sem«, potem pa je goste nagovoril poljanški župan g. Ivan Debeljak. Pozdravil je v prvi vrsti zastopnika bana g. prosvetnega šefa dr. Sušnika, zastopnika ljubljanskega župana podžupana dr. Ravnharja, zastopnika ljubljanske univerze profesorja dr. Kosa, posebej ženo pokojnika, dvorno damo Tavčarjevo, ki je a sinom dr. Igorjem tudi prišla k proslavi. Mimo teh so se elavnosti udeležili tudi zastopnika društva Pravnik dr. Dolenc in dr. Sajevec, predsednik odvetniške zbornice dr. Žirovnik, predsednik Zbornice za TOI g. Jelačin, zastopnik Prosvetne zveze dr. Debeljak, zastopniki društva Soče, Zveze bojevnikov in zastopniki mnogih drugih ustanov.

Župan g. Debeljak se je zahvalil zlasti tistim, ki so obilno prispevali za spomenik dr. Tavčarja, imenoma Slovenski Matici, Ljubljanski kreditni banki, ljubljanski mestni občini ter Odvetniški zbornici v Ljubljani. Nato je predsednik Slovenske Matice dr. Lončar govoril o dr. Tavčarju kot pesniku, očrtal njegov čas, njegov boj proti nemstvu in zlasti proti omahljivosti Slovencev, ki je še danes ista in je kriva, da se z nami igra usoda kot z žogo. To da bo ostalo tudi še naprej tako dolgo,

dokler ne bomo temeljito spremenili svoje osebnosti. — Govoril je še prof. dr. Slodnjak, ki je razgrnil pred očmi poslušalcev celotno podobo in življenje velikega pisatelja. Potem je dr. Slodnjak odgnil zaveso raz spomenik, bronasti kip dr. Ivana Tavčarja, delo g. Pengova, kateri stoji na kamenitem podstavku, kjer je zapisano: »Tu nasproti v hiši se je rodil leta 1851 dr. Ivan Tavčar, slovenski pisatelj, politik in župan ljubljanski. Na pobudo Slovenske Matice postavili njegovi čestitci.«

Govorili so potem še za mestno občino ljubljansko podžupan dr. Ravnikar, za društvo Pravnik dr. Dolenc, za Zbornico za TOI g. Jelačin, dočim je g. dr. Lončar prebral brzojavko Sprske akademije znanosti iz Belgrada ter Matice Hrvatske iz Zagreba. Končno je dr. Lončar v imenu Slovenske Matice izročil spomenik v varstvo domači poljanški občini. Slovesnost je zaključila državna himna.

Nemški avtomobilisti v Sloveniji

Ljubljana, 20. septembra.

Včeraj so prišli čez Koroško v Slovenijo nemški avtomobilisti, ki so namenjeni skozi vso Jugoslavijo v Bolgarijo in Romunijo, odkoder se bodo zopet skozi Jugoslavijo vračali v Nemčijo. To potovanje nemških avtomobilistov je pripravil naš potniški urad »Putnik« v Berlinu skupno z nemškim NSKK v Berlinu, organizacijo narodno socialističnih nemških avtomobilistov. Izlet v Jugoslavijo vodi vodja te organizacije general Adolf Hünlein.

Nemške avtomobiliste so sprejeli na meji na Podkorenem sedlu zastopniki naših tujskoprometnih ustanov tako dr. Žužek, baron Lettise ter g. Pipenbacher. Vseh izletnikov Nemcev je prišlo v Jugoslavijo 86 na 37 avtomobilih. Izletniki so prišli na Podkorensko sedlo ob pol šestih zvečer ter so po kratkih obmejnih formalnostih nadaljevali svoj opot na Bled, kjer so se čez noč nastanili v hotelu Toplice.

Zvečer je bil na čast nemškim gostom prirejen na Bledu banket, ki se ga je udeležil med drugimi tudi ban dr. Natlačen, nemški poslanik v Belgradu von Heeren, okrajni glavar iz Radovljice dr. Vidmar, predsednik Zveze za tujski promet dr. Marn

Vesti 20. septembra

Zaradi požara v Rotundi, osrednjem poslopu dunajskega velesejma, je policija uvedla obširno preiskavo, ker domnevajo, da je požar delo atentatorjev.

Poveljnika ukrajinskega vojaškega okrožja, generala Dubova, je zaprla sovjetska politična policija, češ da je delal proti Stalinovi politiki.

Praška kratkovalovna postaja bo jutri na valu 25.34 prenašala pogrebne svečanosti za pokojnim predsednikom Masarykom.

Zaradi prepovedi izvoza orožja na Kitajsko je pri Rooseveltu protestiral kitajski poslanik v Washingtonu Vang.

63 hišnih preiskav je izvedla pariška policija pretekli teden zaradi atentatov s peklenjskimi stroji. Dosedanji uspeh preiskave priča o tem, da sta bila atentata prejšnjo nedeljo samo začetek obsežne teroristične akcije, ki so jo pripravljali tuji anarhistični krogi.

Italija ojačuje svoje posadke v Libiji in Tripolitaciji. Včeraj je iz Napolija odpotovalo tja okrog 3000 vojakov.

Kongres tirolske domovinske fronte je bil včeraj v Innsbrucku. Kongresa se je udeležil tudi predsednik francoske poslanske zbornice Herriot. Glavni govor je imel kancler dr. Schuschnigg, ki je dejal, da je naloga domovinske fronte, dajati avstrijskim državljanom dela in kruha.

Vrsto propagandnih zborovanj za mir so začeli v Newyorku. Prvi govor je imel tajnik za zunanje zadeve Cordel Hull, ki je dejal, da je s pravihim gospodarskim sodelovanjem mogoče doseči mirovno sodelovanje vseh držav na svetu.

Vojvoda Windsorski bo prihodnji teden odpotoval za nekaj časa v Pariz, da si bo njegova žena ogledala in nakupila najnovejše ustvaritve pariške mode.

Zakon o pomoči ameriškemu kmetijstvu bo na izrednem zasedanju sprejela ameriška zbornica. Hkratu bodo razpravljali tudi o zakonu za ureditev delavskih plač in ureditev delovnega časa.

Hud mraz je prišlil na severnem Francoskem, kjer je v Vogezih in v francoskem Porenju zapadlo veliko snega.

Skladišče za 200.000 ton petroleja in bencina bo začela v kratkem graditi vlada Južnoafriške republike blizu Capetowna. Skladišče bo služilo za potrebe angleške vojne in trgovske mornarice, če bi kaka vojna na Sredozemlju zaprla Šueški prekop tako, da bi brodovje moralo pluti na Daljni vzhod okrog Afrike.

Predsednik angleške vlade Chamberlain je končal svoj letošnji dopust na Škotskem in se vrnil v London.

Hud potres je bil v noči od petka na soboto v nekaterih delih severne Italije zlasti okoli Parme.

Zadnja ruska letalska odprava, ki bo šla iskat pogrešanega Levanevskega, ne more odleteti svojega oporišča zaradi slabega vremena.

40 tujih vojaških odposlancev si je ogledalo v Friedrichshafenu zrakoplov »LZ-130«, ki bo v kratkem dograjen, nakar bodo Nemci spet vzpostavili redno zrakoplovno zvezo z obema Amerikama.

Narodno žalovanje na Kitajskem so razglasili te dni ob 6 letnici japonskega vdora v Mandžurijo. Vsi Kitajci so en dan uživali samo rastlinsko hrano in ostali denar, ki bi ga porabili za jed, darovali za orožje.

Velike francoske vojaške vaje so se končale v soboto s parado, katero so gledali poveljniki francoske vojske, tuja vojaška odposlanstva, francoski obrambni minister Daladier ter angleški vojni minister Hore Belisha.

Najstarejši član italijanskega senata, knez Prosper Colonna, je umrl. Knez je pripadal stari italijanski plemiški rodbini, ki je igrala v rimski zgodovini važno vlogo.

Madžarska socialistična mladina je pripravljala v Budimpešti obsežne nemire, kakor je ugotovila policija pri preiskavi. Zaradi tega so zaprli 120 mladih socialistov.

Zena maršala Čankajškega je kljub japonskemu obstreljevanju z avtomobilom srečno prišla iz Nankinga v Šangaj.

Katalonci zanikujejo vesti o tem, da bi se bili pogajali z zastopniki generala Franca o izročitvi Katalonije nacionalistom.

10 letni načrt za javna dela je izdelala litvanska vlada. Prvih pet let bodo gradili železnice, drugih pet let pa ceste.

Izvoz sovjetske nafte v Španijo je letos zrasel za 120.000 ton v primeri z lanskim letom.

Svetovno zvezo trgovcev z diamanti bodo najbrž ustanovili v začetku oktobra v Antverpenu. Zveza bo imela namen držati cene draguljem na »dostojni« višini.

Francosko in angleško brodovje bo varovalo 13 morskih poti na Sredozemskem morju. To so proge, po katerih plujejo ponavadi trgovske in potniške ladje.

Francoski zun. minister Delbos je imel v soboto pri Zvezi narodov dolg govor, v katerem je dejal, da vidi Francija samo v Zvezi narodov rešitev sveta. Zato Francija zastopa glede Španije načelo o nevmešavanju.

Imetje Gandijevih pristašev, ki ga je 1932 zaplenila angleška vlada, so te dni vrnili vsem, katerim so ga vzeli.

Pastirsko pismo proti komunizmu so izdali brazilski škofje. Pismo ostro obsoja komunizem in poziva katoličane na odločen boj proti njemu.

Dr. Hodžera napada dr. Mačka

Belgrad, 20. sept. m. Včeraj je bil v Svilajncu shod Hodžerine Jugoslovanske narodne stranke. Na njem je govoril tudi predsednik te stranke dr. Svetislav Hodžera sam in se je v svojem govoru dotaknil tudi hrvatskega vprašanja rekoč, da je dr. Maček voditelj zagrebških židov. Neki Markovič, kmet iz Svilajnce, ki je predsednik krajevnega odbora združene opozicije, je med njegovim govorom vzkliknil: »Živijo dr. Maček!« Ljudstvo je takoj po tem vzkliku napadlo Markovića, ki je pri tem do bil težke telesne poškodbe in so ga morali takoj prepeljati v tamkajšnjo bolnišnico.

Mogočen prosvetni tabor v Ptuj

Slovenska katoliška mladina - naš ponos in naša nada

Ptuj, 20. septembra.

Kako globoko je posebno v zadnjih mesecih zajelo znova pozitivno prosvetno gibanje srce vsakega pravga Slovenca, v najlepši luči dokazuje večerajšnji veličastni prosvetni tabor v Ptuj, kjer se je kljub slabemu vremenu, zbrala desetstotina množica. Tista slovenska katoliška prosveta, katero naš narod stoji in pade, spet dviga ponosno svoje prapore. V njej je zbrano vse, kar je v resnici katoliškega, slovenskega in jugoslovanskega. S ponosom lahko trdimo, da so letošnji številni prosvetni tabori po vsej Sloveniji pomemben mejnik v zgodovini slovenskega naroda. Tak svetel mejnik je za mesto Ptuj in njegovo okolico že sam večerajšnji ptujski prosvetni tabor. Poseben poudarek sta pomembnosti tega dne dala tudi ministru dr. Miha Krek in ministru za telesno vzgojo dr. Josip Rogič. Iskreno zahvalo so izrazili slovenski fantje in dekleta ministru dr. Rogiču, ki je slovenskim prosvetnim organizacijam zagotovil enakopravnost z drugimi telesno-vzgojnimi organizacijami.

Ptuj je ves okrašen z zelenjem, cvetjem in zastavi sprejemal številne udeležence, ki so prišli na prosvetne svečanosti deloma že v soboto, ostali pa v nedeljo jutraj, bodisi z vlaki, vozovi ali peš. Prosvetni tabor se je začel z veličastnim sprevedom, kakršnega doslej še nismo videli. Spreved je krenil od kolodvorja. Na čelu so korakali konjeniki, ki so nosili zastave. Za njimi so se pomikali kolezarji, godba iz Konjic, skupina praporov in zastav prosvetnih društev, mali harmonikarji, pisana skupina narodnih noš, zastopniki posameznih organizacij, fantje v krojih, številni župani štajerskih občin, močne skupine mož in žena, okrašeni vozovi, vsi v pisanih cvetju, zelenju in travnikih ter nepregledna množica ostalega ljudstva. Spreved je deliral mimo okrašenega balkona ptujkega magistrata, na katerem sta bila ministru dr. Miha Krek in dr. Rogič s svojim spremstvom. Na širnem trgu za proštjsko cerkvijo. Tu je pred zbranimi množicami daroval sv. mašo lavantinski škof gosp. dr. Ivan Tomažič, pred tem pa je imel krasen govor o pomenu novega prapora minoritski gvardijan p. Mirko Godina. Med sv. mašo je krasno pel zbor okoli 300 pevcev. Med sv. mašo je imel kratek cerkven nagovor tudi prevz. škof dr. Tomažič.

Po maši se je takoj začel prosvetni tabor, ki ga je začel prof. Alič s tem, da je prebral udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in nekaj drugih udanostnih in pozdravnih brzojavk na najvišja mesta. Prečitana je bila tudi pozdravna brzojavka, ki jo je taboru poslal notranji minister dr. Anton Korošec. Po pozdravih, ki so predvsem veljali oddolnim zastopnikom, se je prof. Alič spomnil tudi smrti velikega českoslovaškega predsednika Tomaža Masaryka. Takoj za tem pa je stopil pred mikrofoni minister dr. Miha Krek, ki je imel ob tej priliki tale govor:

Govor ministra dr. Kreka

»V svojem imenu in v imenu javnosti od srca čestitam ptujskemu prosvetnemu društvu k blagoslovitvi zastave. Kamen do kamna palača, fant do fanta vojaka, dekle do dekleta nada in bodočnost, zastava do zastave naš ponos. Celje in Ptuj, dva mejnika, dva slovenska simbola. Pred tremi meseci smo napolnili celjske ulice tisti, o katerih se je 5 let zatrzalo, da jih nikjer več ni, in v treh mesecih je val obnovljene ljudske prosvete prišel v sleherno vase domačine. Danes v Ptuj zaključujemo trimesečno obnovitveno delo vstajanja naše prosvete.«

Danes zaključujemo v Ptuj prvo uvodno etapo naše obnovitve prosvetnih organizacij. Pomen tega narodnega prosvetnega prebujanja je velik. Narod je z nami, narod nas hoče, narod smo mi. Ni nacionalizma brez naroda. Vodi nacionalno politiko zna tisti, ki zna voditi narod. Naš nacionalizem korenini v slovenski kulturi. Kot Slovenci smo rojeni, iz te kože ne moremo, tudi če bi hoteli. Slovenstvo je naša preteklost, za slovenstvo je že tekla naša kri in slovenstvo tvori narodno bit naše kulture. Iz teh slovenskih tal poganja naš jugoslovanski nacionalizem, ki je naše trdno prepričanje. Če ne bi bili Slovenci, bi ne mogli biti Jugoslavlani, in nasprot-

Teden Rdečega križa

Zopet odpiramo teden Rdečega križa po vsej državi. Zopet se obračamo do vsega ljudstva s prošnjo, da prispeva vsak po svoji moči v namene te prepotrebne ustanove, da more pomagati pomoči potrebnim, ki jih zadene zlo, vojna, potres, poplave, nalezljive bolezni, lakota in pomanjkanje.

Rdeči križ ne služi vojni, niti je ne pospešuje, temveč je vprav nasprotno miroljubno društvo, ki hoče z vsemi sredstvi preprečiti in oniliti vsako gorje. Ves svet se oborožuje. Na Daljnem vzhodu se je med dvema močnima narodoma vnela srdita vojna, ki so ji posledice nedogledne. In tu v Evropi se takorekoč pred našimi očmi vrši že toliko časa krvava državljanska vojna. Kri zopet namaka zemljo. Padajo fisočere žrtve, mnogo starcev, žena in otrok. Skoro vsako leto nas zajamejo elementarne katastrofe, poplave, potres, plazovi, nalezljive bolezni, lakota, pomanjkanje. Smrti žanje na široko, ranjeni in bolniki ječe brez pomoči, otroci umirajo brez oskrbe.

Ali smemo vsemu temu brezskrbno stati ob strani, ne da bi pomagali pomoči potrebnim in ne da bi se sami privadili na najhujše? Ali ne bi bili neodgovorni za nesrečo drugih, če ne bi pomagali bednim, nesrečnim, bolnim in gladnim, ko smo pomagati mogli in če ne bi zbirali, da bi mogli deliti, ko nastopi največja potreba?

Kar se nabere v tednu Rdečega križa, služi izključno le v tri namene: polovica se steka v sklad za prvo pomoč ob elementarnih katastrofah in epidemijah, ena četrtina se porabi za nabavo sanitetnega materiala, postelji, posteljnine, šotorov, nošil in prevoznih sredstev za bolnike ter bolniških potrebščin, ena četrtina se pa steka v sklad, ki je namenjen za potrebe Rdečega križa v primeru vojne. Najstrožje in neprestano nadzorstvo nad delovanjem društvene uprave nam jamči za pravilno in smoterno gospodarjenje in uporabo z nabranimi sredstvi.

Tudi naše kraje je že večkrat hudo zadela ne-ereča v velikem obsegu. Rdeči križ je takrat storil v polnem obsegu svojo dolžnost. Ob poplavalih porušeni in s sredstvi Rdečega križa zopet zgrajeni domovi so vidni dokazi milijonekne pomoči, ki jo je Rdeči križ delil med najpotrebnejše. Nismo se mu za to še oddolžili.

Izpolnimo svojo človečansko dolžnost in pripevamo za Rdeči križ!

no, dokler bomo ostali Slovenci, samo toliko časa bomo pravi Jugoslavlani. Kdor hoče odkriniti en del naše kulture ali narodne biti, nas hoče napraviti invalide jugoslovanske narodne misli. »Od Jegliča do Slomškar se glasi naš program. Jeglič nam je dal svojo oporoko. Slomšek pa je bil tisti, ki je prvi začel s prosvetnim delom in je rešil severno slovensko zemljo za nas in za Jugoslavijo.

Današnji tabor pa ima še poseben pomen, ker mu prisostvuje vrhovni predstavnik državne uprave za telesno vzgojo. (Dolgotrajne burne ovacije ministru dr. Rogiču). Zato je primerno, da danes povdarimo naš namen, ki ga hočemo doseči s telesno vzgojo. Mi hočemo, da bi bila mladina zdrava in krepka in da bi sistematična telesna izurjenost rodila novo močno življenje, ki bo v korist naši slovenski skupnosti, naši državni skupnosti in naši vojski.

Minister dr. Krek je nato s povzdignjenim glasom nadaljeval: V naši državi ni zakona, ki bi telesno-vzgojne organizacije delil med privilegirane in nepriviligirane. Nobena telesno-vzgojna organizacija ne sme imeti večjih pravic, kakor jih imamo mi. Mi hočemo zato kraljeviču Andreju ministru dr. Rogiču in vsej naši domovini pokazati, kako prav so storili, ko so nam omogočili, da zopet svobodno delamo. Mi odklanjamo vsako surovost in zahtevamo zase kakor za druge športne organizacije gentlemanstvo v plemeniti tekmi za izpolnitev telesne vzgoje. Mi imamo pred očmi narodno korist. V okvirju gentlemanstva stališča smo tudi odločni brezobzirno braniti našo posest in odklanjati vsakogar, ki bi nas hotel pod-

10 letnica Tujsko-prometne zveze v Mariboru

Maribor, 19. septembra.

V nedeljo, 26. septembra, bo proslavila Tujsko-prometna zveza v Mariboru desetletnico svojega obstoja in svojega izredno pomembnega dela. Iz skromnih začetkov se je ta ustanova zaradi iniciativnosti in delavnosti na polju tujskega prometa razvila v močno organizacijo, ki lahko s ponosom gleda na prvo desetletje svojega delovanja. Lahko trdimo, da nima niti ena pokrajina v naši državi danes tako popolne organizacije v turističnem pogledu, kakor bivša mariborska oblast. Zveza ne skrbi s svojimi lastnimi finančnimi sredstvi le za prospekte v vseh najvažnejših evropskih jezikih, ampak sodeluje tudi z materialom svojega delokroga na vseh razstavah, prireja sama razstave v vseh večjih mestih Jugoslavije, v inozemstvu pa sodeluje pri vseh razstavah »Putnika«, za katerega funkcija tudi kot generalni zastopnik za vse področje bivše mariborske oblasti. Zveza opremlja tujskoprometne pisarne v inozemstvu s prvotnimi propagandnimi prospekti in posnetki ter skrbi za čim večje izboljšanje tujskoprometnih razmer, za izboljšanje železniških in telefonskih zvez, za modernizacijo našega cestnega omrežja, vozniških olajšav itd. Vodi obsežno korespondenco za naša avtonomna mesta, ki še nimajo svojih lastnih tujskoprometnih uradov, daje vse informacije in nasvete, vodi prvotno korespondenco takorekoč s vsem svetom, prodaja vozne listke za vse domače in tuje železniške, parobrodne in aviojenske proge po originalnih cenah, bavi se z nakupom in prodajo tujih valut po najugodnejših pogojih, inkasira potovalne čke, izstavlja kreditna pisma in hotelske bone, oskrbuje potne liste in vizume, prireja izlede družabnega in študijskega značaja po tu in inozemstvu ter naravnost vzorno skrbi za vse tujce, ki pridejo na naše ozemlje. Tako sprejme vse družbe, ki potujejo z avtobusi, jim daje strokovna navodila in nasvete glede naravnih lepot in ugodnosti na svojem področju in v naši državi sploh. V svrhu čim boljše in intenzivnejše vsestranskega polovanja je osnovala veliko število podružnic ter ima poleg centrale v Mariboru in poslovalnice na mariborskem kolodvoru še mestne poslovalnice v Celju, Ptuj in Rogaški Slatini in izredno važne obmejne podružnice v St. Ilju, Gornji Radgoni in Dravogradu.

Svojo desetletnico bo proslavila Zveza v nedeljo na slovesen način. Proslava bo ob 10.30 v veliki kazinski dvorani. Svojo udeležbo pri proslavi je prijavilo že veliko število delegatov vseh naših zdravilišč, letovišč, mestnih uprav, sorodnih organizacij iz vse države, železniške uprave, parobrodskih družb, pa tudi delegati inozemskih tujskoprometnih organizacij in potovalnih birojev, ki vrtijo propagando za našo državo in za katere vrti naša Zveza recipročno propagando. Železniška uprava bo predvidoma odobrila vsem delegatom polovično vožnjo.

Proslava pa bo zvezana s pomembnim dogodkom. Odprti bodo

novi poslovni prostori

v mariborskem gradu. Z ozirom na velik delokrog in spričo izrednih nalog, ki jih zahteva tujski promet ter izredno močan tranzitni promet, so bili dosedanj poslovni prostori Zveze na Aleksandrovi cesti 35 že zdavnaj pretesni. Mariborska mestna občina, ki se pod sedanjim upravo v polni meri zaveda važnosti dela Tujskoprometne zveze, ji je šla

Minister dr. Rogič v Celju

Celje, 20. septembra.

Danes dopoldne ob 9.30 je obiskal Celje minister za telesno vzgojo dr. Josip Rogič v spremstvu načelnika ministrstva za telesno vzgojo g. Aratiča in šefa strokovnega oddelka profesorja Draga Ulaže. Prišel je s avtomobilom iz Maribora. Pred magistratom ga je pozdravil celjski župan g. Mihelčič, okrajni načelnik dr. Zobec, predstojnik mestne policije g. Turner ter zastopniki telovadnih društev, skavtov in gasilcev. Pozdravila ga je tudi četa gasilcev v krojih. Minister dr. Rogič se je takoj za tem ogledal gasilske prostore ter v njih vse gasilske naprave. Po ogledu se je odpeljal proti magistratu, kjer je sprejel zastopnike posameznih organizacij. Ob tej priliki ga je z lepim nagovorom pozdravil celjski župan g. Mihelčič. Za športni klub Celje je prosil g. dr. Hrašovec ministra za podporo, ki jo je tudi obljubil. Ob tej priliki se je minister zastopnikom športnih organizacij zahvalil za njihovo poštvalno delo ter izrazil željo, da nadaljujejo s svojim plodnosnim delom v dobrobit našega naroda. Minister Rogič se je po tem obisku odpeljal v hotel Eyropo.

cenjevati. Naša zveza fantovskih odsekov je po par mesecih dela tako dovršena organizacija, kakor je ni v naši banovini, tako da nam gre v vsakem oziru prvo mesto. Tako zaključimo ta pregled in si dobro utišimo ta obraz, da bomo vselej tako živeli in delali kakor hoče Bog in domovina.

Nagovor ministra dr. Rogiča

S kratkim nagovorom je pozdravil množico tudi minister dr. Josip Rogič, rekot: »Dragi mi bratje in sestre, mladina, dragi Slovenci in Slovenke. Najprej se vam zahvaljujem za ta krasni sprejem. Čutim, da sem tu med svojimi, čutim se med mladino, o kateri mi vsi hočemo, da bodi solidni temelj naše narodne bodočnosti. Pozdravljam vsak mladinski telesno-vzgojni pokret, ker smatram, da telesno dobro vzgojena mladina bolj prenese tudi duhovno borbo. Naše geslo je: Z mladino za narod in državo! Verujem, da bo slovenska mladina izpolnila dolžnost do svoje rodne grude in do širše domovine Jugoslavije. Bog živi!«

Ljudstvo je z velikim navdušenjem nagradilo izvajanja obeh ministrov, nakar je zaorila med množico himna slovenskih fantov.

Govoril je zatem še dr. Hohnjec o slovenski katoliški prosveti ter poudaril zahtevo o enakopravnosti slovenske katoliške organizacije z drugimi organizacijami.

Popoldanska prireditve

Popoldne ob 2 je bil telovadni nastop, ki ga je deloma oviralo slabo vreme. Na telovadišču se je kljub temu zbralo več tisoč ljudi, ki so vsako točko telovadnega sporeda nagradili z viharim odobravanjem. Tega nastopa sta se udeležila tudi o. a. ministru dr. Miha Krek in dr. Josip Rogič. Minister za telesno vzgojo je bil vidno zadovoljen, ko je videl, kako slovenska katoliška mladina gradi in ustvarja zdrave, trdne temelje, iz katerih more vstati telesno in duševno močan narod, ki mu bo z mirno vestjo mogoče zaupati usodo naše bodočnosti.

zelo na roko ter ji je prepustila pritične prostore v mariborskem gradu v uporabo. Te prostore je Zveza uredila z velikimi stroški tako, da ne bodo samo mestu, temveč vsej državi v čast in ponos. Nova poslovalnica v gradu bo najmoderneje opremljena. Poslovni lokal za stranke meri 16 m v dolžino. Na razpolago je večje število lepih izložb, v katerih bodo urejene stalne tujskoprometne razstave. V poslovalnici bodo imele stranke brezplačno na razpolago telefonsko celico in prostore za opravljanje korespondence. Število uradništva je povečano, tako da bo pri največjem navalu omogočena nagla odprava polnikov. Poslovalnica bo imela naslednje oddelke: tuzemstvo, inozemstvo, menjalnice, bančni oddelki, izleti in blagajna. Ostali prostori bodo služili vodstvu, korespondenci, knjigovodstvu, laboratoriju in velikemu arhivu vsega propagandnega materiala, fotografij, ključev, prospektov, diagramov, literarnega materiala itd. — S projektirano renovacijo gradu in ureditvijo Trga Svobode bodo prišli novi prostori še bolj do veljave ter bodo predstavljali veliko atrakcijo mesta ter veliko ugodnost za potujoče občinstvo. To veliko delo je sad požrtvovalnega in vztrajnega dela uprave Tujskoprometne zveze, zlasti še njenega neumornega ravnatelja g. L. O. s. a.

Plinski napad na Črnuče

Ježica, 20. septembra.

Včeraj je ježenski RK, kakor vsako leto, pridelil svoj dan Rdečega križa. Najbolj zanimiv del dneva je bil popoldanski plinski napad, ki so ga izvedli naši vojni letalci. Troje letal je v ta namen priletelo iz Novega mesta, kjer se bo naše letalstvo udeležilo tudi manevrov. V Ljubljani se jim je pridružilo še troje letal, tako da je pri plinskem napadu sodelovalo skupno šest velikih vojaških letal. »Napad« je bil izvršen na Črnučah v bližini cerkve in šole na stari državni cesti. Tam je bilo zbranih že okrog 70 gasilcev ter okrog 40 samarijanov. Sovražna letala so se pojavila kljub dežju, ki je ves dan nagajal, okrog polštirih popoldne nad Črnučami. Vrgla so več plinskih bomb na določene prostore. Po večini so »bombec« zelo natančno zadevale, kamor so bile

Filmi,

»Njeni ljubimci« (Kino Union). Stereotipno okolje, ki je lastno vsem filmom dunajske produkcije, se samo pove, da film ne bo krenil na polje težkih konfliktov in močne igre. Naslov (sem pa tja bi se lahko reklo »zapeljivci« je preračunan za reklam. Vsebinsko je film nekaj običajnega, vso stvar povzija nekaj situacijske komike Hansa Moserja prav toliko, kolikor jo kvari glas in pesem slabe pevke v glavni vlogi. Sploh je za film značilno, da nastopa v njem cel polk diletantov.

»Gospodarica džungle« (Kino Matica). Bedarij iz ameriških džungl smo videli že veliko število, vendar se moremo ob tem filmu celo pohvaliti, da najslabšega med najslabšim, kakor je »Gospodarica džungle«, se nismo imeli prilike videti. Tehnična stran filma ne prenese kritike: zanikarna kulisa in še slabša fotografija. Kaj bi rekli o vsebini? Najboljše, da nič. Film je za želodce, ki vse prebavijo.

Manevri na Kolpi so se začeli

Veliki vojaški manevri, kakor jih v naši državi doslej še ni bilo, so se danes začeli na reki Kolpi. Iz Ljubljane je odšlo vojaštvo na »bojišče« peš vojaške enice. V soboto in prejšnje dni so se rezervisti, ki so bili poklicani na manevre, v bližnji okolici urili v bojnih sposobnostih ter si obnovljali svoje znanje v nastopanju z orožjem. Včeraj so ljubljanski polki prišli peš do St. Vida pri Stični, kjer so prenočili, danes pa so zgodaj jutraj nadaljevali svojo pot proti Novemu mestu.

Iz Maribora je odšla cela garnizija vojaštva takisto včeraj, in sicer z vlaki do Novega mesta. Prav tako so odšle na svoja odrejena mesta ostale vojaške enice iz Slovenije, tako polki iz Celja, planinski bataljoni iz Skofje Loke, iz Bohinjske Bele, kolesarski bataljon iz Ljubljane, pontonjski oddelki iz Ptuja ter drugi. Vsi ti redni polki, ki so vsak dobili iz rezervistov sestavljene nove bataljone, so odšli na »bojišče« označeni z rdečimi pasovi okrog čepice, kar pomeni pripadnost k severni armadi.

V Novem mestu je že zbran celoten generalni štab, v bližnji Toplicah pa bodo nastanjeni tuji vojaški odposlanci, ki so bili prišli kot gostje prisostvovati našim manevrom. V Črnomlju se je včeraj pripeljal glavni poveljnik manevrov, predsednik vojnega sveta armadni general Milivoje Milovanović, z njim je prišla vrsta ostalih odličnih generalov in poveljnikov, ki bodo vsak na svojem odseku vodili in nadzorovali izvedbo celotnih manevrov. Vrhovnemu štabu manevrov poveljuje divizijski general Ilija Brašič. Vodstvo severne armade, ki je po večini sestavljena iz polkov, nastanjenih v slovenskih mestih, je poverjeno generalu Panteliju Jurisliču, ki je včeraj prispel v Novo mesto ter takoj začel odredjati posamezne polke in vojaške enice na »fronte«.

Manevri bodo trajali ves teden ter bomo o njih poletu sproti poročali. Vodstvo manevrov je povabilo namreč k ogledu manevrov vse ljubljanske dnevnike, kateri so včeraj v Novo mesto poslali vsak svojega posebnega poročevalca in fotografa.

Komemoracija

na predvečer pogreba Tomaža G. Masaryka, t. j. danes, dne 20. septembra t. l., od 18—19 v veliki filharmonični dvorani (Kino Matica, bo vsebovala naslednji spored:

1. J. Suk: Meditacija na koral sv. Vavla.
2. Josef Hora: T. G. M. (Ob Masarykovi smrti.)
3. Ant. Dvorak: Iz »Stabat Mater«: a) Duet za sopran in tenor: ga Ksenija Vidolova in g. Svetozar Banovec. b) Alt-solo: ga. Bernot-Golobova.
4. Českoslovaška državna himna.

Glasbene točke izvaja pod vodstvom direktorja opere g. M. Polića pomnožen orkester ljublj. opere. Pred komemoracijo je podpisovanje žalne adrese ob vstopu v dvorano. — Vstop prost.

namenjene. Samarijani in gasilci so vneto »gasilci« vžigajoča se poslopja ter odlašali »ranjence«. Pri vaji se je celo pripetila mala resnična nesreča. Neko dekle iz Črnuč, ki je bila pripravljena kot »žrtev« plinskega napada, je bilo resnično ranjeno v nogo. Zdravnik dr. Jamšek, ki vneto skrbi za vodstvo naših samarijanov, je dekle odpeljal domov ter ji dobro obvezal ranjeno nogo.

Po vaji je bil prirejen mimo častnih gostov mimohod vseh uniformiranih gasilcev in samarijanov.

Izid velesejemskih nagradnih tekmovanj

»Domoljub« eno leto brezplačno

6, 39, 80, 122, 169, 200, 240, 298, 312, 378, 412, 439, 497, 529, 579, 603, 649, 683, 730, 764, 807, 857, 891, 915, 953 1001, 1042, 1095, 1131, 1177, 1205, 1245, 1281, 1337, 1377, 1408, 1452, 1480, 1503, 1552, 1594, 1657, 1702, 1795, 1806, 1812, 1844, 1899, 1918, 1950, 1998, 2031, 2081, 2115, 2163, 2203, 2253, 2306, 2351, 2388, 2406, 2437, 2481, 2523, 2566, 2601, 2661, 2693, 2749, 2794, 2848, 2897, 2963, 3003, 3063, 3117, 3172, 3211, 3257, 3290, 3346, 3415, 3492, 3531, 3599, 3694, 3705, 3767, 3826, 3878, 3901, 3965, 4054, 4138, 4208, 4303, 4356, 4393, 4451, 4500

»Bogoljub« eno leto brezplačno

24, 54, 105, 134, 186, 214, 243, 328, 381, 429, 462, 503, 546, 590, 618, 657, 705, 751, 779, 823, 860, 897, 916, 956, 1020, 1051, 1107, 1150, 1180, 1216, 1256, 1307, 1355, 1395, 1419, 1455, 1488, 1508, 1559, 1612, 1660, 1719, 1796, 1824, 1866, 1911, 1924, 1978, 2003, 2044, 2094, 2117, 2177, 2217, 2275, 2319, 2357, 2422, 2457, 2536, 2581, 2625, 2675, 2712, 2768, 2806, 2865, 2925, 2979, 3016, 3069, 3081, 3129, 3181, 3221, 3267, 3283, 3316, 3368, 3422, 3473, 3496, 3540, 3603, 3666, 3712, 3775, 3838, 3892, 3914, 3988, 4068, 4152, 4222, 4289, 4322, 4358, 4398, 4475, 4492

»Slovenski dom« bodo dobivale za nagrado naslednje krajevne organizacije JRZ: Kočevje 1 mesec, Ig 1 mesec, Poljsnik 1 mesec, Boštani 1 mesec, Bohinjska Bistrica 1 mesec, Trebnje 1 mesec, Trzin — 1 leto.

Vai tekmovalci, ki imate na svojih ilustriranih prospektih poleg žiga naše uprave katero gori navedenih števil, pošljite svoj prospekt takoj na naslov: Propagandni oddelki »Slovenec«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna. — Ne pozabite na prospekt razločno napisati naslov, na katerega želite izrebrani list prejemanj. Tisti, ki ste že naši naročniki, to obenem z naslovom napišite, da Vam bomo tisto vsoto vknjižili v dobro. Nagrad v gotovini ne izplačujemo!

Uprava »Slovenec«

»Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«

»Slovenski dom« eno leto brezplačno

301, 699, 1112, 1593, 2308, 2609, 3208, 3529, 4180, 4455

»Slovenec« eno leto brezplačno

97, 409, 986, 1282, 1900, 2509, 2916, 3394, 3827, 4366

»Slovenski dom« pol leta brezplačno

249, 487, 733, 871, 1086, 1346, 1471, 1673, 1966, 2160, 2389, 2551, 2752, 3000, 3148, 3353, 3653, 3971, 4328, 4502

»Slovenec« pol leta brezplačno

173, 433, 559, 770, 1038, 1169, 1390, 1631, 1788, 2058, 2267, 2452, 2705, 2852, 3043, 3309, 3606, 3927, 4316, 4417

»Slovenski dom« en mesec brezplačno

32, 77, 141, 190, 236, 330, 371, 396, 483, 529, 553, 622, 661, 719, 792, 845, 925, 941, 1056, 1129, 1191, 1231, 1279, 1370, 1430, 1499, 1536, 1566, 1624, 1680, 1726, 1749, 1827, 1892, 1915, 1936, 2016, 2073, 2145, 2198, 2240, 2291, 2335, 2364, 2413, 2488, 2544, 2637, 2676, 2690, 2731, 2787, 2829, 2874, 2937, 2958, 2988, 3027, 3048, 3080, 3133, 3166, 3199, 3245, 3275, 3320, 3404, 3436, 3456, 3486, 3515, 3550, 3577, 3583, 3640, 3665, 3682, 3696, 3735, 3755, 3782, 3809, 3856, 3893, 3938, 4002, 4026, 4082, 4106, 4121, 4195, 4251, 4278, 4362, 4422, 4437, 4472, 4483, 4486, 4503

»Slovenec« 1 mesec brezplačno

11, 56, 118, 155, 222, 276, 349, 382, 431, 489, 527, 566, 640, 678, 756, 831, 888, 939, 971, 1023, 1092, 1156, 1228, 1261, 1325, 1400, 1436, 1522, 1547, 1580, 1645, 1694, 1744, 1805, 1829, 1894, 1929, 1983, 2029, 2130, 2190, 2229, 2279, 2326, 2338, 2371, 2469, 2511, 2586, 2649, 2679, 2726, 2773, 2815, 2831, 2881, 2944, 2982, 2990, 3031, 3075, 3098, 3143, 3183, 3237, 3272, 3288, 3332, 3380, 3409, 3440, 3461, 3501, 3549, 3566, 3581, 3588, 3629, 3673, 3684, 3726, 3741, 3765, 3796, 3845-3866, 3943, 3947, 4018, 4038, 4094, 4165, 4237, 4264, 4331, 4382, 4406, 4460, 4488, 4498

Kulturni koledar

Lendovšek Josip

19. sept. 1895 je umrl na Malem Strmcu blizu Vrbskega jezera slovninar, solnik in narodni buditelj Josip Lendovšek. Rodil se je 17. marca 1854 na Cestah pri Rogatu ob Sotli. Gimnazijo je študiral v Celju in Mariboru, filozofijo v Gradcu. L. 1884 je bil imenovan za profesorja v Beljaku. Tu je Lendovšek občutil pri pouku slovenščine veliko pomanjkanje dobre slovnice. Za pouk slovenščine je napisal *Slovenisches Elementarbuch für Mittelschulen und Lehrerbildungsanstalten*. (Dunaj 1890.) Še ista leta je dodal knjigi: *Kurze methodische Anleitung zum Unterrichte in der Slovenischen Sprache*. Za šolo je izdal še čitanko in slovar, ki ga je po njegovi smrti izdal A. Stritof.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 20. septembra: Kozma. Torek, 21. septembra: Venceslav.

Nočno službo imajo lekarne: v ponedeljek: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; in mr. Komotar, Vič.

TEL. 27-30 SLOGA

Veliki Emil Janningsov film

Pred sončnim zahodom

(Der Herrscher)

Gerhart Hauptmann

TEL. 21-24 MATICA

Danes poslednjič!

Edinstvena atrakcija tropskih krasot, zveri in zagonetk v velikem filmu

Gospodarica džungle

Radi komemoracije za pok. Masarykom je popoldanska predstava ob 15 uri namesto ob 16 uri.

TEL. 22-21 UNION

Film iz dunajskega družabnega življenja po romanu H. R. Barthesa

Njeni ljubimci

(Bannerl und ihre Liebhaber)
V glavnih vlogah: Olga Čehova, Oly Flint, Hans Moser in Albrecht Schönhals

== Predstave ob 16, 19, 21 in 21.30 uri ==

Someščani! Umrl je prvi predsednik bratske češkoslovaške republike, dr. Tomáš G. Masaryk, ki ima tudi za naše narodno osvobodjenje neveljavne zasluge. Njegov pogreb bo v torek, dne 21. t. m., v Pragi. Vabim someščane, da na ta dan izobesijo raz svojih hiš žalne zastave. — Predsednik mestne občine dr. J. Adlešić.

Hospitantinje na ženski obrtni šoli. Zasebni pouk za hospitantinje na oddelku za krojenje in šivanje perila se prične v ponedeljek, dne 14. oktobra. Vpisovanje je v četrtek, dne 23. septembra, in ponedeljek, dne 27. septembra, od 15 do 17 ur. Drž. ženski obrtni šoli (v poslopiju Drž. tehniške srednje šole), Gorupova ulica 10, v učilnici v pritličju št. 24.

Franciškanska prosveta v Ljubljani bo v torek, 21. t. m., ob 20 zvečer v novi franciškanski dvorani otvorila svojo sezijo 1937-1938 s potopisnim skiptičnim predavanjem gospoda dr. P. Romana Tomčina o njegovih vtihih poti Krakov—Čenstohov—Budapest. Krasne nove slike. Glasba. Rezervirajte si pravčasno vstopnice v predprodaji v pisarni »Pax et bonum« (Franciškanska pasaža) za sedeže po 3 din (člani z legitimacijami po 2 din), stojšča po 2 din (člani z legitimacijami po 1 din). Odbor ima v svojem obsežnem programu za novo sezijo prvovrstna predavanja in prireditve, novo ustanovljena dramska družina pa bo vpisovala na našem odru okoli 10 pod strokovnim vodstvom nastuparjev ljudskih iger. — Vljudo Vas vabimo, da posetite vsak torek naše prosvetne večere, ki so se lanskega leta posestnikom zelo priljubili. Užitek je poslušati v naši lepi gledališki dvorani naše prosvetne večere.

Tečaj esperanta bo v Šiški vsako sredo od 8 do 10 ure zvečer v »Stari šoli« na Celovski cesti. Poučujem po direktni Če-metodi, pri kateri ne potrebujete slovnice. Učnina nizka.

Ako želite podpisane slike od Šalajpina, boksača Louisa, Buster Keatna, Camille Horn, Ronald Colmana, Harry Bayra, pišite v mednarodnem jeziku esperanto. Jezika se naučite igrati z novo učno knjigo drž. dipl. učitelja za esp. prof. R. Rakuša, Založil in razpošilja Klub esperantistov Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 7/L. Cena 16 din.

Danes ob četrtni na 7 se privikar sestanjo vsi tisti, ki so se prijavili, da bodo obiskovali tečaj za pravilno izgovarjanje slovenskega jezika na šoli Glasbene Matice. Vabimo vse prijavljene in tudi še ne prijavljene interese, da pridejo drevi točno ob četrtni na 7 v Hubadovo pevsko dvorano v poslopije Gl. Matice v Vegovi ulici. Tam dobe vsa potrebna pojasnila.

Velike lepege veselja in koristne zabave nudite našim malčkom, ako jih vpišete v glasbeni otroški vrtec, ki ga ima že drugo leto naša ljubljanska Glasbena Matica. Redni pouk se bo začel 1. oktobra, prijave sprejema pisarna.

Ljubljansko gledališče

OPERA

Začetek ob 20. uri

Ponedeljek, 20. septembra: Umetniški večer disuse ge. Dele Lipinskaje. Izven. Cene od 40 din navzdol.

Umetnica svetovnega slovesa ga. Dela Lipinskaja nastopi drevi ob 20 v opernem gledališču. Ona poje, pripoveduje, igra na razne instrumente, vse z njo posebno gracio, vse na njej je kakor prirojen, nič naučenega. Posamezne ločke spremila sama ali pa njen stalni spremljevalec pianist Lajtai. Povsod, kjer je umetnica doslej nastopila, je imela ogromen uspeh. Veljajo cene od 40 din navzdol.

Otvoritev dramske sezone bo v soboto, dne 25. t. m. Vpizori se Shakespearejeva tragedija »Julij Cezar« v režiji prof. Osipa Sesta.

„Slovenski dom“

se naroča v vseh podružnicah Slovenca, kjer se sprejemajo tudi oglasi za naš dnevnik

Vode so se razlile

Ljubljana, 20. septembra.

Sobotno in včerajšnje deževje je povzročilo, da so reke začele naglo naraščati, zlasti Ljubljana, ki je močno narasla ter se je na Barju razlila daleč naokrog. Davi je bilo vodno stanje Ljubljane pri Fužinah 2,90 m nad normalo, kar je izredno visoko stanje, ki ga letos Ljubljana še ni na tem kraju dosegla. Na večjo daljavo je Ljubljana poplavila njive in travnike v svojem gorenjem toku, tako okoli Bevk in tja do Podpeči, dalje nizdol okoli Lip in Črne vasi. Ob izlivu so kraji močno pod vodo, cesta iz Zaloga proti Lazam je na več krajih pod vodo, ki je skoraj dosegla višino zaloškega mostu. Barje je tudi na drugih krajih poplavljeno. Iška in Ižca sta prestopili bregove, pa tudi drugi pritoki so se razlili čez travnike. Hlavnica je pod vodo, dalje je visoka voda okoli Grmesa proti Želmlju in Pijavi gorici. Danes pa je Ljubljana začela polagoma padati. Tudi drugi kraji občutijo jesenske povodnje, ki deloma škodujejo poznojesenskim pridelkom.

Do 16. t. m. je letos v 131 dneh padlo že 1583,1 mm, kar je izredno visoko število padavin, ki skoraj presega nekatere letne padavine. Zanimiv je pregled padavin za posamezne mesece. Padlo je dežja: januarja 72,4 mm v 13 dneh, februarja 92,8 v 16, marca 314,9 v 25, aprila 183,6 v 20, maja 80,8 v 12, junija 166,1 v 10 in avgusta 250,3 v 17 dneh. Letošnji avgust je bil, kakor vi-

deti, izredno deževen, ko je drugače ta mesec druga leta močno suh, ko pritiska huda suša. Prav poučen pa je dalje tudi letni pregled padavin. Tako je meteorološki zavod zaznamoval v 10 letih za posamezna leta naslednje padavine:

L. 1926	vsega	1833.3 mm
1927	"	1593.1
1928	"	1399.6
1929	"	1390.0
1930	"	1665.8
1931	"	1502.5
1932	"	1300.5
1933	"	2003.3
1934	"	1783.8
1935	"	1525.6
1936	"	1569.5

Iz tega pregleda lahko razberemo, da je bilo leto 1933 v pogledu padavin, ki so dosegle rekord v zadnjih desetih letih, najhujše in da so takrat nastopale katastrofalne povodnje ne samo na Barju marveč tudi po drugih krajih, ko so vode rušile domove in poslopja, kakor n. pr. v Strugah pri Dobrepoljah. Leta 1933 so Barjani preživljali hude dneve, ki je voda zalivala njihove domove in je Barje daleč naokrog spremenilo v veliko jezero. Takrat je bila celo Ižanska cesta na več krajih pod vodo. Tudi delavska kolonija Galjevica je bila pod vodo na strani ob potoku Galjevu. Pregled pa tudi kaže leta, ki je padlo veliko manj dežja celo leto, kakor pa že letos.

SK Ljubljana : SK Bata 4 : 2

Ljubljanci so čudni. Močnih tekem bi radi. Vse poletje so godli nad vodstvom SK Ljubljane, kakaj jim ne poskrbi za kakšno zanimivo prijateljsko srečanje. Pa tudi zdaj jeseni nočejo prenehati z godnjanjem. Je že križ z njimi. To pol je vodstvo SK Ljubljane — proti obljubi revanše dne 10. oktobra v Borovem — povabilo močnega nasprotnika za partnerja: SK Bato iz Borovega. Kdor je količjak zasledoval njegove rezultate, je moral uvideti, da si je z njim nadel SK Ljubljana zelo težko nalogo. Batovci že dve leti mlajši na svojem terenu brez izjeme vsakogar, kdor jih pride obiskat. Lansko leto se je moral celo silni Gradjanski, ko je bil v polni formi, zadovoljiti z neodločenim rezultatom. Bata je bil tedaj od sila zanimiv nasprotnik, ki bi si ga moral ogledati vsak obiskovalec naših nogometnih tekem. Kaj pa mislite, koliko gledalec je v resnici prišlo na igrišče SK Ljubljane? Komaj pilihi 200! Saj ne boste verjeli! Moral pa je verjeti klubski blagajnik, ki se je neprestano prijel na obema rokama za glavo. Po pravici so se maloštevilni prijatelji kluba danes čudili, da so se jim bili izneverili celo najbolj goreči somišljeniki. Klub je že itak na slabih finančnih nogah, z današnjo tekmo pa je radi škandalozno slabega obiska doživel nov neprijeten in občuten deficit.

Na travnatem blatu sta že dopoldne tlačila zelje dva dninarja, Svoboda in Mars. V močvirju sta pustila lepo gručo z vodo zalitih slonovskih sledi. Ne neprijetne relikvije so popoldanske akterje močno ovirale. Spotikali so se in padali, drčali po rjavi ilovici in sedali na mrzlo, umazano trato.

Malo pred polnočjo uro so se končno v treh avtomobilih pripeljali — v lično plavo munduro oblačeni — simpatični varovanci patrona Krispina, Batovci.

Po dolgem čakanju so nato prišli na igrišče gostje, ki so se s odnoku g. Pečarju in občinstvu predstavili v teje postavi:

Adjanski, Radonič (bez j, nisam ja Crnogorac!) — Tošič, Milivojevič II. — Stanković — Cvetkov, Beil — Borović — Milivojevič I. — Rajič — Nikolič.

Kmalu nato pa je Ljubljana »speljala« svoje od prejšnje nedelje:

Pogačnik, Hassl — Bertonec Stanko, Slapar — Pupo — Boncelj, Janežič — Lah — Peček — Zitnik — Drago.

Kratek potek: Ljubljana začne, pa kmalu zgubi žogo. Gostje vračajo in kažejo od minute do minute ostrejša zoba. Kmalu se pokaže, da so Batovci lepo uigrana in skrbno povezana enajstotica, ki se ume znajti tudi na neregularnem terenu. Njihove akcije so hitre in odločne, halfe se postavljajo odlično in tudi lepo oddajajo; napad vdira naglo in — tehnično dobro podkovan — pošteno nagaja Hasslu in Bertonecu Stanku. Ljubljana pa se kar ne more urediti. Obramba še funkcionira, zato pa sta obupno slabi halilinja in napad. Pupo oddaja skoraj redno nasprotnikom na uoge, Slapar je slabši kot običajno, ima pa tudi nevarnejšo stran napada; Boncelj občutno šepa. V napadu je med slabimi najslabši Zitnik; stoji skoro dosledno naporno, izgublja redno vsako žogo. Tudi Drago se drbiški poskusi nočejo obnesti. Peček okleva, se trudi in z Janežičem v napadu ta del igre prav za prav še najbolj zadovolji. Na Janežiča ne igrajo skoraj nič, prav tako ne na njegovega druga na drugi strani. Trio meča in šanta po sredi do nasprotnih branilcev. Tam pa redno izgublja žogo — in nov nevaren napad grozi Pogačniku. Gostje ne igrajo z rokavicami. V 14. min. prodre Beil in lepo udari 1:0 za goste. Bata je tudi po tem голу še odločno boljše. Do 28. min. priredi tudi Ljubljana nekaj nevarnejših zaletov, toda šele v 28. min. odda Zitnik prostemu Dragu, ki zelo lepo zabije 1:1. Igra oživi, toda ne ena ne druga stran ne more ustvariti nič odločnejšega. Bata partnerja sicer ustvarita po nekaj zrelih prilik, ki pa jih nesrečne noge zapravijo s streli v oblake ali pa mimo v trlo ograjo.

V drugem polčasu je Bata takoj pritisnila. Že v 2 minuti zabije Nikolič 2:1 (pri tem голу je bil za kresnega botra Tomaž Boncelj). Dober četrtni ure gostje še vedno živahno rovarijo. Ljubljani se ponujajo večkrat prav zrele šanse. Šele ko Slapar toče kazenski strel, ki ga prevzame Peček, se sreča usmilil mož, ki tava jo »objokani dolini reve«. Peček krasno izenači — 2:2. Pupo se naglo popravlja, prav tako Boncelj in Slapar. Še celo Zitnik začne migati. Peček snuje v sredi črne misli. Janežič prevzema njegove »konkretno ideje« in neprestano plaši Batino obrambo. V 32. minuti gneča in zmeda kakor takrat, ko so zidali babilonski stolp. Žoga se končno pretolče do Janežiča. Janko ne premišljuje, udari ob ukročeno oblo in dvigne mimo Adjanskega (Addio, mare!) na 3:2. Gostom pohaja sapa in tudi noge niso več tako poslušne, kakor so bile v prvem polčasu. Ljubljana napada silovito. Že v 34. minuti nova zmešnjava. Žogo končno dobi Zitnik, ki strelja mimo vseh nog nizko v desni vogal — 4:2. Batovci se izgubljajo na terenu, prej podobni fosilom kot živim figuram. Ljubljana gospodarji. Šele pet minut pred koncem goste vzdrami iz letargije dobrodušno večerno solnce. Zdaj je pa že občutno prepozno. Poraza ni več mogoče na noben način preprečiti.

Bata: je pokazala vrline prvi, slabosti drugi polčasa. Moštvo je tehnično lepo izglajeno, dobro vigrano, hitro in odločno. Vse vrste znajo lepo prenašati igro, bodisi z odbojnimi udarci ali pa s podajanjem. Posamezniki kažejo razen tega tudi

dokaj dober in svež smisel za vpeljevanje vedno novih in originalnih situacijskih obratov. Vratar je bolj šibek, prav tako Stanković. Dober pa je levi branilec, desni halfi, Milivojevič II. in obe krili. Glavna hiba, zaradi katere je Bata tekmo z Ljubljano izgubila, pa je bilo odločno pomanjkanje fizične kondicije.

Ljubljana: je prvi polčas igrala zelo slabo. Dobro je bila samo obramba. V drugem polčasu se je moštvo rapidno popravilo. Še celo napad se je za silo povezal. Če je kdaj katere tekma, potem je današnja pokazala, da mora biti moštvo vigrano. Enajstotica je lahko prav vesela, da bitke z enajstimi modrimi iz Borovega ni izgubila, vesela pa je lahko tudi skrbni, ki jo je zamjo pokazalo vodstvo s tem, da ji je pred najvažnejšo tekmo v jesenskem delu državne prvenstva, pred srečanjem z Jedinstvom v Belgradu, preskrbelo tako odličnega partnerja za trening. Na koncu omenimo še to, naj vodstvo — kljub slabim točkam v moštvo — za nedeljsko borbo ne spremeni nobenega mesta — tudi v napadu ne. Ta enajstotica naj odigra jeseni vse prvenstvene tekme na domačih in na tujih tleh. Menjalo naj bi se le v slučaju, da kak igralec na svojem mestu popolnoma odpove. V nedeljo: Srečo!

Lahkoatletski meeting SK Ilirije

SK Ilirija je priredila v soboto na Letnem telovadišču meeting za seniorje, v nedeljo dopoldne pa na istem kraju lahkoatletsko tekmovanje juniorjev (za prvenstvo Ljubljane).

Prireditve je oba dni močno oviral dež. Kljub temu je vodja tekmovanja, g. Megušar, naglo in vzorno izvedel delovni program.

V soboto so bili doseženi ti le rezultati:

Tek na 100 metrov: 1. Kovčič (Primorje) 11,6, 2. Vukšinič (Ilirija) 12,1, 3. Eltrin (Lilija) Tek na 400 metrov: 1. Skušek (P) 52,4, Tek na 5000 metrov: 1. Krevs (P) 16,08, Skok v višino: 1. Slanina (P) 170 cm, Met krogla: 1. Priboršek (I) 11,28 m, Met diska: 1. Kajfež (P) 36,26 m, Met kopja: 1. Pukl (I) 37,74 m, Skok v daljavo: 1. Pukl (I) 5,95 m, Juniorsko prvenstvo Ljubljane:

Juniorsko prvenstvo Ljubljane si je osvojila Ilirija, ki je dosegla 26 točk, dočim jih je Primorje nabralo samo 23. Tehnični rezultati tega tekmovanja so bili naslednji:

Skok ob palici: juniorji: 1. Smiljan (Evan) 270 cm, 2. Bratovž (I) 260;

Skok v višino: 1. Bratovž (I) 170 cm, 2. Staleta 4×100 m: 1. Primorje 49,3, 2. Ilirija 1. Met diska: 1. Janec (Evan) 37,94 m, Met kopja (600 g): 1. Slavo (I) 39,83 m, Tek na 1500 m: 1. Ivo (I) 4,45¹/₂, 2. Gojcek (I) Tek na 100 metrov: 1. Črčar (I) 11,8(1) Met krogla (5 kg): 1. Poljšak (P) 13,05 m,

Oba dni je prireditelj imel veliko smolo. Občinstva se je nabralo komaj borih 200 — in še teh 200 so tvorili večinoma dijaki srednješole, ki so prišli v boju podžigati svoje razredne tovariše. Ljubljana je zaspano mesto, ki ga iz mrtvila morda do konca sveta ne bo zdrnil nihče.

Meeting je pokazal, da ima Ljubljana dobre lahkoatlete, momentano Ilirija boljše kot Primorje. Poslavljal pa se je prav dobro tudi reprezentant našega podeželja, SK Elan iz Novega mesta, ki ima nekaj zelo talentiranih mladih moči.

Športne razmere pri nas

V soboto in v nedeljo se je vršil na igrišču Ljubljanskega Sokola lahkoatletski meeting, ki ga je priredila Ilirija obenem z juniorskim prvenstvom Ljubljane. Prireditelj SK Ilirije je povabil k sodelovanju vse ljubljanske in pa tudi druge klube. Neposredno pred mitingom pa je zastopnik prireditelja SK Ilirije izjavil načelniku lahkoatletske sekcije SK Planine, da je uprava ljubljanskega Sokola sklenila, da ne dovoli nastopiti atletom SK Planine na igrišču ljubljanskega Sokola. Sklep Sokola je bil sporočen zastopniku SK Planine ustno brez vsake utemeljitve. Juniorsko prvenstvo Ljubljane se je torej letos moralo vršiti brez atletov SK Planine.

Ugotavljamo, da je to prvi primer v naših športnih razmerah, da ni bilo dovoljeno nekemu atletu, nastopiti na javnem mitingu in to pri juniorskem prvenstvu Ljubljane. Ljubljanski Sokol je tedaj prva organizacija, ki je začel mešati šport v politiko. Nikdar ni nihče izpraševal, kaj in kje si včlanjen; merilo je bilo le to, ali nastopajoči atlet izpolnjuje vse pogoje, ki jih od njega zahteva prireditelj. Danes to ne velja več. Metode, ki jih je začel uvajati ljubljanski Sokol so bile v našem športu doslej neznanne in so vse obsodbe vredne. SK Planina je danes športni klub, tako kot SK Ilirija, ali pa ASK Primorje, z vsemi pravici in z vsemi dolžnostmi. Način, ki se pričene izvajati, bo športu le škodoval ne pa koristil. Ob tem prvem primeru opozarjamo, da se to ne sme dogoditi nikdar več. Ljubljana nima samo enega športnega prostora. Igrišče ljubljanskega Sokola je torej po takem neupravičenem sklepu zaprto za vse športne klube.

Od tu in tam

Novo priznanje in odlikovanje za svoja umetniška dela je dobil v Strassburgu slovenski umetnik, akademski slikar in kipar Tone Kralj. Od 1. do 15. septembra sta priredili galerija in muzej St. Dié v Strassburgu veliko mednarodno razstavo umetniških del. Samo vabljeni udeleženci so smeli poslati le omejeno število in omejeno velikost svojih del. Slovenec je zastopal Tone Kralj, ki je prejel za svojo kolekcijo treh del, ki so žela splošno občudovanje, diploma in zlato kolajno. Uspeha moramo biti Slovenci veseli in Tonetu Kralju iskreno čestitati.

V Belgradu se izbranci srbskega dela združene opozicije pridno sestajajo in pripravljajo podrobno besedilo sporazuma, v katerega je dr. Maček v načelu pristal. Dr. Lazica Marković, dr. Milan Gavrilović in dr. Boža Vlačić so imeli vsak po nekaj sestankov. Sami zatrjujejo zelo optimistično, da je to delo bolj zadeva tehničnega značaja, kakor pa načelnega. Slednje je bilo menda rešeno s pristankom dr. Mačka. O bistvu in vsebini sporazuma pa vztrajno molče. Le vodja zemljoradnikov Joca Jovanović je mogel povedati radovednim časnikařem, da je pri njih (zemljoradnikih) že vse v redu. Ostanje so Davidovičevi demokrati, ki bodo v enem ali dveh dneh povedali svoje mišljenje. Vendar pa tudi demokrati nimajo namena, da bi zavlačevali nagli potek dela, ki ga opravljajo trije izbrani delegati. Tako pravi Joca Jovanović, pa bi se zdelo, da so tudi Stanojevičevi radikalni že vse uredili. Najbrž ne bo držalo, ker se mudi Miša Trifunović še vedno v Knjaževcu pri starem Stanojeviču in se z njim posvetuje. Ko bodo sporazum imeli tudi na papirju, ga bodo sporočili javnosti, obenem pa bodo izdali poseben proglas. Šele takrat se bo mogla javnost kolikor toliko spoznati z vsebino in oceniti vrednost doseženega sporazuma. Proglas obelajo opozicionalci že za nekaj dni.

Simpatično sličevo zgledega občinskega gospodarjenja jecenesarskih nacionalnih poveljencev pri naša »Hrvatski dnevnik«. Nedavno je bila izvršena revizija v občini Oroslavje. Revizija je pokazala, kako so si takratni gospodarji privoščili približno iz občinske blagajne. Vsi po vrsti: župan, podžupan, odborniki in uslužbenci so prejeli polnino in druge denarje iz občinske blagajne. V enem letu je majhna občina izdala za take namene nič manj kakor 28.000 dinarjev. Drugih 38.000 je šlo pa za take nabave, ki so bile za občino brez vsake koristi, imeli pa so dobiček politični prijatelji občinskih gospodarjev. Da bi pa revizija ne mogla kaj preveč ugotoviti, so v knjigah vse zmešali. Pa se je vendar odkrilo...

Po Bosanski Krajini je križaril zadnje dni velikaš JNS senator Vaso Glušac. Mož je napovedal večje število shodov ter konferenc. Začel je v Savskem mostu, vendar pa s smolo, kakor vedno. Ne eamo, da na sestanke ni prišlo skoro nič ljudi, temveč so se ti bili tako nevhvalni, da Glušcu niti govoriti niso pustili. Presenečeni Glušac je odpovedal po tem neuspehu vsa ostala zborovanja v tem okraju in se odpeljal v prijedorski okraj, kjer je poskušal novo srečo. Menda mu tudi tam ni šlo tako, kakor bi si želel.

Poslanci, ki so bili izključeni iz poslanskega kluba JRZ zaradi nediscipliniranosti in zaradi nasprotovanja konkordatu, so sklenili ustanoviti svoj poslanski klub. Najbolj si je prizadeval pri tem Voja Janjič in poslal tudi svojo kandidato za predsednika. Uspeha pa ni imel, ker so si ti poslanci izbrali za predsednika poslanca in solastnika belgajske »Pravde« Miloja Sokića. Klub se bo imenoval »Narodni pokret«.

V ministru za gozdove in rudnike bo 22. t. m. posvetovanje o uvedbi svečanega dne zasadih goščav z novimi drevesi. Na posvetovanju bodo sodelovali zastopniki glavnega odbora Rdečega križa, ministrstva za gozdove in rudnike, gradbenega ministru, ministru za socialno politiko in narodno zdravje, ministru vojske in mornarice, notranjega ministru, Sokola kraljevine Jugoslavije, Jugoslovaškega profesorskega društva, Jugoslovaškega učiteljskega društva, Zveze svečeniških društev, Novinarskega združenja, kakor tudi zastopniki drugih kulturnih in narodnih društev.

Glavna urednika »Hrvatske stražer« dr. Marija Matulija, ki je v petek nepriznanično umrl, so včeraj pokopali v Zagrebu. Pogrebne obrede je opravil hvarski škof Pušić ob asistenci zagrebskega pomožnega škofa dr. Salis Laewisa. Na grobu je govorilo več pokojnikovih prijateljev ter stanovskih tovarišev. Pogreba se je udeležilo tudi več narodnih poslancev, izvoljenih na listi dr. Mačka.

Da bi mogla celokupna jugoslovaška šolska mladina dostojno izkazati čast preminulemu predsedniku Tomažu Masaryku, je prosvetni minister Dobrovoje Stošović odredil vsem šolam v državi, naj se na dan pogreba predsednika Masaryka pouk ne vrši, pač pa naj se ta dan vršijo predavanja o življenju in delovanju predsednika Masaryka. V državnih gledališčih na dan pogreba ne bo predstev.

Vojvodinska pšenica se je spet podražila. Meterski stot se prodaja po 180 dinarjev. Prav tako se je podražila tudi koruza. Dokler niso našli novega tržišča, je bila cena nizka. Novo tržišče se je namreč odprlo v Maroku.

Domov se je vrnilo nekaj političnih kazencev Hrvatov, ki so bili pod režimi JNS pred sodiščem za zaščito države obsojeni na drakonične kazni. Sedaj so bili pomiloščeni. Tako se je vrnil Stjepan Prvič iz Koprivnice, ki je bil leta 1934 obsojen na 8 let težke ječe. Z njim vred so bili pomiloščeni tudi Janko Varga, ki bi moral odsedeti 18 let, in Stjepan Marunič, ki je takrat dobil 4 leta.

Cela vas se ruši v Stranjanih pri Zenici. Že nekoliko let opazujejo prebivalci poseben pojav pogreznjevanja in lomljenja gornjih zemeljskih plasti. Vsi studenci so se posušili, stene hiš pa so začele pokati, da je danes ni več hiše v vasi, ki bi ne bila podprta s tramovi. Pogreznjevanje se je začelo že pred leti, ko je začel zenški premožni rudnik kopati premož v terenu pod to vasio. Ko so se kmetje pritožili na ministru, so uspeli le toliko, da je moral rudnik odkupiti kmetom zemljo in hiše. Vendar pa še do danes rudnik ni odkupil vseh hiš. Zato obstoji danes velika nevarnost ponovnih usodov in kake večje katastrofe.

Po poročilu osrednje uprave za posredovanje dela, je iskalo v avgustu pri javnih borzah dela zaposlitve 28.416 delavcev in 7.043 delavk. Na koncu meseca je ostalo brezposelnih 7.750 delavcev in 3.095 delavk. Ta mesec so pri javnih borzah dela ponudil zaposlitve 1.208 delavcem in 1925 delavkam. Podpora je prejelo 8.282 brezposelnih v znesku 1.089.320 din. 1. septembra je bilo pri javnih borzah dela prijavljenih 8.665 brezposelnih delavcev in 3.308 brezposelnih delavk,

Vihar iz morja 7000 otokov

Zadnje čase skoro ni dneva, da ne bi časopisi pisali o neizmernih razdejanih, ki jih povzročajo tajfuni na Daljnem Vzhodu. Toliko in toliko tisoč hiš porušeni ali vsaj občutno poškodovanih, toliko stotin ljudi mrtvih ali ranjenih! In vendar ljudje vedo že naprej, kdaj bo prišel tajfun, čutijo ga v ozračju, spoznajo iz nekaterih znamenj na rastlinah; ribiči ob kitajski in japonski obali ter po otočju Južnega morja poznajo po posebnem valovanju morja in po čudnem obnašanju rib, da bo v kratkem pridrvel grozovit vihar. Toda opustošenju se ne morejo umakniti.

Ker se ni mogoče vedno zanesti na »človeški nos« za točno napoved tajfuna, so postavili že skoro pred 100 leti na Filipinih, na Kitajskem in Japonem posebne

tajfunske svarilne postaje

ki so v novejših časih z brezzičnim brzajom dobile neprecenljivo vrednost. Središče teh postaj je v francoskem misijonskem samostanu Sikavej pri Sanjaču, ki je v sedanjih bojih pretrpel občutno škodo. Samostan je prejemal dnevno 200—250 vremenskih poročil iz najoddaljenejših postaj Sibirije pa vse do Avstralije, zaznamoval je na tisoče tajfunov in pravočasno obvestil vsa ogrožena mesta.

Zibelka vseh tajfunov, ki pustošijo vzhodno obalo Azije, je na morju, ki obdaja sedem tisoč in več otokov Filipinskega arhipela. Od tu gredo na svoje razdiralne pohode proti severozapadu, na kitajske obale ali proti severovzhodu na japonsko otočje; nikdar pa ne proti jugu.

Tajfun je nekaj zračni vrtnec, v katerem se veter vrti s hitrostjo do 180 km na uro, je 5—50 km širok, potuje pa razmeroma zelo počasi, največ 20 kilometrov na uro. Zato je razumljivo, kolike važnosti so obvestilne postaje za razne ladje, da jim povedo, v kateri smeri gre tajfun, naj se mu izognejo ali naj mu uidejo. Pri današnji brzini ladij mu lahko vsaka uide. Edino za ladjo usodno bi bilo, če bi prišla v tajfunovo središče, tako da bi se prav okrog ladje uredi širokega morja začel porajati tajfun. Od svojega rojstnega kraja pa do kitajske obale potrebuje tajfun 3 ali 4 dni, do japonske pa celo do 10 dni. Zato je tem bolj nerazumljivo, da najde ljudi tako nepripravljene, da jim leto za letom podira hiše, potaplja ladje v pristaniščih in pobija nje same.

V špansko-ameriški vojni okoli l. 1898 je ameriški admiral Dervaj dal posekati kabel, ki je vezal Honkong z Manillo, pa je bil prisiljen z vso naglico ga zopet popraviti, ko so mu Angleži sporočili v kakšno nevarnost postavlja svoje brodovje in moršvo, ker ne bo mogoče več sprejemati poročil o porajanju in gibanju tajfuna.

L. 1906, takoj po rusko-japonski vojni, je bil v Honkongu manjši tajfun, ki je uničil več ladij

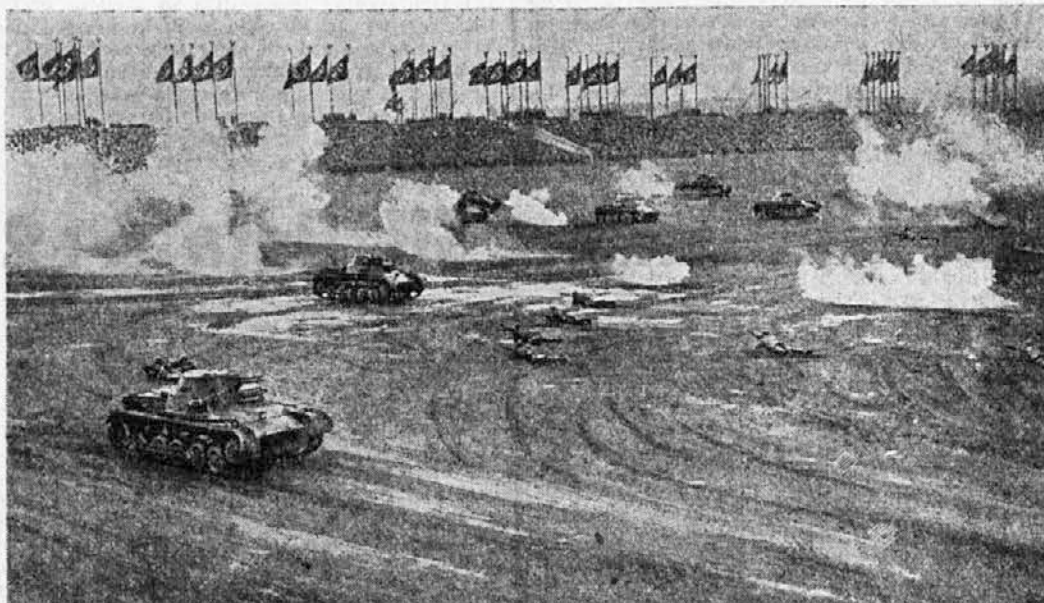
v pristanišču in več človeških življenj v eni uri, kakor japonski general Togo v bitki pri Cušimi.

Dobre lastnosti „božanskega vetra“

Iz vsega je razvidno, da je morala tolika naravna sila, kakor je tajfun, že od nekdaj imeti velik vpliv na življenje Daljnega Vzhoda. Naučil je ljudi minljivosti tukajšnjih dobrin, podcenjevanja svojega življenja in brezbriznosti, pa tudi žilavosti in krepkega odpora proti vsem silam.

Čudovito ohranjeno ljudsko izročilo na Japonem pripoveduje o mongolskem cesarju Kublaju, ki je l. 1281 s 3500 ladjami in 100.000 možmi skušal napasti in osvojiti Japonsko, pa mu je »božanski veter«, ki je razbil vse njegovo brodovje in armada potopil, dobera prekrizal načrte. Ni čuda, če Japonci imenujejo tajfun »božanski veter« in mu izkazujejo toliko hvaležnost.

Tudi v novejši zgodovini se je že zgodilo, da je



Veličasten zaključek hitlerjevskega kongresa v Nürnbergu: tanki so se zaprašili v prostrani stadion

Za špansko vojno ni vedel

V začetku lanskega leta je odšla neka skupina francoskih raziskovalcev na Groenlandijo. V poldrugem mesecu so prepotovali ledeno celino, 1200 kilometrov, na saneh in v spremstvu Eskimov. Ladja, ki jih je odložila na enem koncu, jih je prišla čakati na drugi konec in jih zopet odpeljala proti domu. Samo P. E. Victor, mlad in neustrašen, je hotel ostati še nekaj časa na ledenem Severu. Toda ob času, za katerega so se dogovorili, da ga bo ladja prišla iskat, ni bilo ladje od nikoder. Skoro mesec dni je čakal, poln hrepenenja, da bi zopet zagledal svoje ljudi, zvedel, kaj je po svetu novega, kajti več kot eno leto je bil brez vsakršnih novic iz ostalega sveta.

Ko se je končno ladja le izmotala iz svojega ledenega oklepa, ki jo je oviral, da ni mogla priti ob določenem času »na sestanek«, je kar norel od veselja in se ni mogel načuditi vestem o španski vojni, o krvavih spopadih na Kitajskem in o množici drugih osebnih novic, ki so mu jih sporočili novodolši tovariši in o katerih se mu še sanjalo nikdar ni.

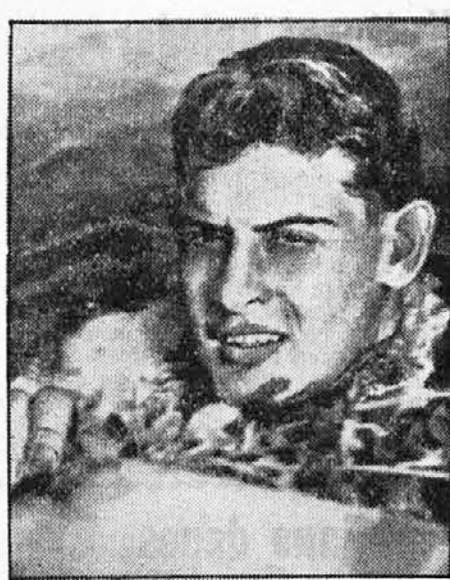
Sedaj pa, ko se lepo varno in v veseli družbi vozi proti domu, začneja čutiti vezi, ki so ga privezale na to sicer tako neprijetno, pusto in osamljeno pokrajino in njene preproste prebivalce; čuti, kako ga nekaj vleče nazaj v to čisto in nepokvarjeno božjo naravo, kjer so ljudje še prietni, naravni, nepokvarjeni in brez mask. Tudi v najbolj civiliziranem človeku se oglasi daljni klic domotožja po prostiranih, svobodnih planjavah in neomejenem življenju prvotnega človeka.

Čudovito zdravilo

sulfanilamid, povzročja velikanstvo zanimanje vseh ameriških zdravnikov. Z njim delajo poskuse že dve leti, pa kaže, da bo lahko izpodrinilo vsa dosedanja zdravila, saj so ga že uspešno rabili proti najrazličnejšim boleznim, kakor: proti boleznim mehurja in ledvic, proti tifusu, griži, zastrupljenju krvi, kožnim boleznim, vnetju srednjega ušesa, škrlatinki, pljučnici itd.

tajfun uničil bojno ladjo in sicer nemško ladjo »Itise« v noči med 23. in 24. julijem 1896. Moštvo, ki je tedaj vse potonilo, je do zadnjega trenutka pelo »Flaggenlied«, pesem, ki je od takrat in v spomin nesrečnih žrtv postala himna nemške mornarice. V Sangaju, ob »največji obrežni cesti na svet«, pa so jim postavili bronast spomenik — zlomljen jambor.

Ker pa tajfun vedno prinaša tudi hude nalive, se ga kmetovalci bolj v notranjosti dežele silno vesele. Nesreča enega, sreča drugega! Za kmete pomeni samo konec suše, lakote in pomanjkanja. Tudi po mestih s svojo osvežujočo silo stori mnogo dobrega. Najprej podere vse nezdrave, s kolero, tifusom in kugo okužene brloge, jih pomete daleč stran ali v morje, nato pa še temeljito opere in poplakne vso umazanijo z vsemi bolezenskimi klicami vred v morje, ki kaj kmalu poskrbi, da vse izgine. Ko torej meščani nekoliko očistijo in spraznijo ulice vsega, kar voda ni mogla odnesti, so kar zadovoljni in hvaležni »božanskemu vetru«, da jim je mesto tako temeljito pospravil in dal možnost nadihati se svežega in zdravega zraka. Tako narava sama uči ljudi, naj zidajo čedno in močno ali pa sploh nič, oziroma vsako leto sproti drugo.



Amerikanski plavač Flanagan je podrl rekord Šveda Arne Borga v plavanju na 1500 m prosto. Amerikane je plaval 18:18,2, stari rekord pa je znašal 19:07,2

Raztegljiv želedec

Pred mladinsko sodišče v Rochdale je pripeljal neki oče svojo 10 letno hčerko, češ, da je ne more ukrotiti, ne da bi pojedla vse domače gospodinj-ske zaloge. Za kosilo je namreč lahko snedla pol-drug kilogram pečenega mesa, 1 kg paradižnikov, 1 kg pese, 5 litrov mleka, pol kg sladkorja. Ko ni bilo matere v sobi, je snedla velik rižev puding za šest ljudi. Kar pa je bilo pripravljeno za vso družino, je, če je le mogla, dekletce vse samo popravilo.

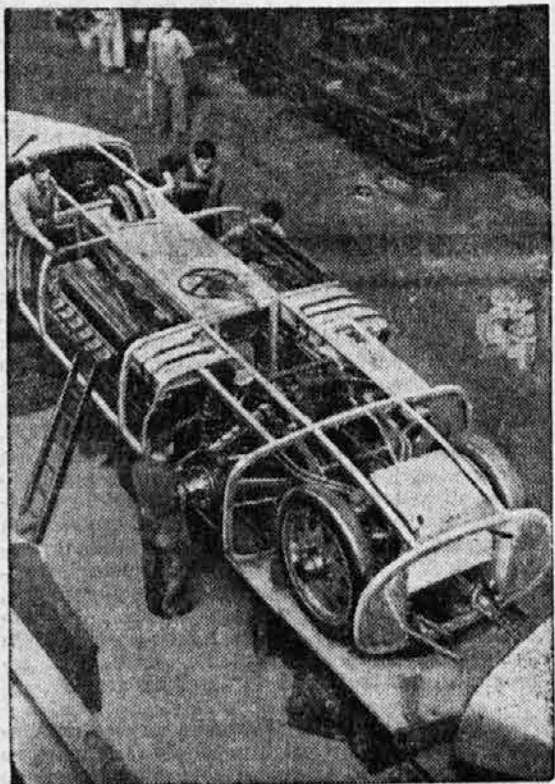
Gosenice so ustavile vlak

Ne samo pri nas, ampak tudi po drugih krajih Evrope so se letos gosenice čudovito razpasle in napravile ogromno škodo. V Avstriji jih je bilo v nekem gozdu toliko, da so kar v kepah padale z dreva in pokrile železniško progo, ki je šla skozi gozd. Ko je privozil tovorni vlak, jih je sicer lahko zmečkal in si naredil pot po tračnicah, toda vsa goseničja zmečkana gnota mu je tako omastila kolesa, da so se začela kar na mestu vrteti in so morali pripeljati drugo lokomotivo, da je vlak potegnila z mesta.

Naš novi ilustrirani roman: Poročnik indijske brigade



Indija, boji z uporniki in izdajalskimi milijarderskimi maharadži, junštva znanih in neznanih angleških vojakov, ki so živeli, se bojevali, se odrekali ljubezni, izbirali pomanjkanje, puščavo, vročino, mrzlico in smrt, ki so umirali pod tujim nebom, vse za veličino svoje domovine. Po tem delu je bil narejen eden največjih lanskih ameriških filmov »Poročnik indijske brigade«. V našem podlistku bomo prinašali vsak dan slike iz tega krasnega, napetega filma. Roman začne izhajati jutri



Najnovejši dirkalni avtomobil, ki so ga pred nedavnim zgradili Angleži in s katerim bodo poskušali prekositi dosedanj rekord v hitrostni vožnji. — Motor tega avtomobila ima 3000 konjskih sil

R. L. Stevenson:

27

Skrivnost dr. Jekylla

Kletev, ki je neprestano visela nad mano, je povzročala v meni silno napetost, tako da nisem mogel spati. V te muke sem se obsodil sam. Šel sem čez meje tistega, kar bi bil pri-sojal človeku. Moja prava narava je bila po teh naporih samo še izmučeno, izsesano bitje mlahavo in zmešano na duši in na telesu. V meni je živela ena sama misel in zavest: strah pred mojo drugo naravo.

In če sem zaspal ali če je učinek zdravila popustil, sem se skoraj brez prehoda preselil v tisti zakleti drugi krog predstav, ki so bile polne strahotnih slik. Bolečine ob spreminjanju sem dan za dnem manj čutil. Zato sem se skoraj neopazno spreminjal v dušo, ki jo je polnilo brezdanje sovraštvo, in v telo, ki se je zdelo, da ni dovolj močno, da bi obseglo besneče živ-jenjske sile.

Zdelo se je, da so Hydejeve moči rasle z Jekyllovo šibkostjo. Sovraštvo, ki ju je zdaj ločilo, je bilo na obeh straneh enako močno.

Pri Jekyllu to sovraštvo ni bilo drugega, kakor preprost življenjski nagon. Zdaj je spoznal, da je ono bitje, ki je bilo deležno nekaterih pojavov v njegovi zavesti, bilo docela spacheeno. Vedel je, da ga tisto bitje dela za dediča smrti. Toda kljub tem vezem, ki so družile Hydeja in Jekylla, je Hydeja kljub njegovi silni življenjski moči imel in čutil ne le kot nekaj, kar je prišlo iz pekla, marveč tudi kot

nekaj nenaravnega. Najstrašnejše pri vsem je bilo, da je ta izrodek pekla navidez dajal iz sebe glasove in krinke, da je ta njegov brez-oblični vrag se gibal in grešil, da naj vse to, kar je bilo mrtvo in ni imelo nobene podobe, prevzame vse posle njegovega življenja. Strašilo me je spet tudi to, da je to uporno drgetanje bilo z menoj zvezano močnejše kakor zakonska žena, da je bilo bolj moje kakor moje oči, da je to bitje imelo ležišče v mojem mesu, kjer sem ga slišal, kako mrmra, in čutil, kako si prizadeva, da bi se rodilo.

In v vsaki šibki uri, ko sem se zanašal na varni spanec, me je premagovalo in mojo pravo naravo potiskalo iz življenja.

Hydejevo sovraštvo do Jekylla je bilo drugačno. Njegov strah pred vislicami ga je gnal, da je neprestano mimogrede izvrševal samomor in se vračal v podrejeno vlogo, katero je imel v meni. Postajal je spet le del, namesto celotne osebnosti. Toda preklinjal je to nujnost preklinjal obup, v katerega je padal zdaj Jekyll in tako še večal odpor, s katerim ga je Jekyll zdaj opazoval.

Od tu izvirajo njegove opicarije, kakršne mi je godel s tem, da je z mojo lastno pisavo čekal na strani v mojih knjigah bogokletstva. Sežgal je pisma in uničil slike mojega očeta. In res, če bi se ne bil tako bal smrti, bi se bil že davno vrgel v nesrečo samo zato, da bi tudi mene zapletel v pogubo. Toda njegova ljubezen do življenja je obudovanja vredna.

Pa grem še dalje. Jaz, ki postajam bolan in me mrzi pri sami misli nanj, čutim v svo-

jem srcu skoraj sočutje do njega, če se zmislim na to njegovo zaničevanje vredno in strastno teženje za življenje in če pomislim, kako se boji moje moči, da bi s samomorom tudi njemu ne pripravil konca.

Nesmiselno je, da bi to poročilo podaljševal. Tudi čas hiti in me pritiska.

Nikdar še ni nihče prestajal takih muk, kakor jaz. To naj zdostuje.

In vendar je celo za to muko navada prinašala ne olajšanja, ampak nekako duševno brezčutnost, ustvarjala je v meni razpoloženje, da sem se v obupu znašel. Morda bi se ta kazen nad menoj vlekla še leta in leta, če bi ne bilo prišlo do te zadnje nesreče, ki je zdaj padla name in me za zmeraj ločila od mojega pravega obraza in od moje narave.

Zaloga tiste soli, ki jo od prvega poskusa nisem nikdar obnovil, je začela izginjati.

Poslal sem po svežo sol ter zmešal pijačo. Tekočina je vzvalovala in tudi barva se je prvič spremenila, drugič pa ne. Izpil sem pijačo, a učinka ni bilo.

Od Pooleja boš izvedel, kako sem preiskal ves London, da bi našel pravo sol. Bilo je zaman. Danes sem prepričan, da je bila moja prvotna zaloga nečista, zmešana in da je prav to neznano onečiščenje bilo tisto, ki je pijači dajalo njen strašni učinek.

Preteklo je kakih sedem dni. Pod vplivom zadnjega ostanka starega praška bom to pojasnilo končal.

Zdaj je torej zadnjič, če se ne zgodi čudež,

da misli Henry Jekyll svoje lastne misli in da lahko vidi v zrcalu svoj lastni obraz, ki je tako žalostno spremenjen. Tudi se ne smem predolgo obotavljati, da bi končal to pisanje. Kajti, če je to poročilo do zdaj ušlo uničenju, je samo po sodelovanju velike razumnosti in še večje sreče bilo to mogoče. Če bi me vrtajoča bolečina spreminjanja popadla med pisanjem, bi se Hyde pomisljal raztrgati te liste na kose. Če pa preteče nekaj časa potem, ko jih položim iz roke, jih bo njegova občudovanja vredna sebičnost najbrž še zdaj obvarovala pred njegovo opičjo zlobnostjo. Nevarnost, ki nama obenem grozi vse bolj blizu, spreminja tudi njega in ga je vrgla ob tla.

Samo še pol ure, potem bom spet in topot za zmeraj vzde nase obraz in podobo one zasovražene osebnosti. Potem bom, to vem, drgetaje in v solzah sedel na stolu, ali pa bom v najbolj napeti in najbolj boječi kaznivosti prisluškoval v tej sobi, svojem zadnjem pribežališču na zemlji, drvel sem in tja in lovil vsak sumljiv glas.

Ali bo Hyde končal na vislicah, ali bo našel pogum, da se bo zadnji trenutek sam rešil?

Bog ve!

To je resnično ura moje smrti. Kar bo prišlo za njo, zadeva nekoga drugega, ne mene.

S tem torej, ko odlagam pero in se praviljam, da bom svojo izpoved končal, zaključujem življenje nesrečnega Henryja Jekylla.

K o n e c.